
KOMPOSTIRANJE

Kompostiranje je naraven proces razkrajanja organskega materiala, namenjen ekološki pridelavi domačega gnojila ter sredstvo za izboljšavo tal. Je najprimernejše, najkoristnejše in hkrati najcenejše gnojilo za okrasne rastline in drevje. Kompost je polnovreden humus, ki nastane s pomočjo mikroorganizmov, bakterij, gliv in deževnikov.

Kompostiranje rešuje problem organskih odpadkov iz kuhinje in vrta, hkrati pa je zelo kakovostno organsko gnojilo, s katerim obogatimo zemljo na vrtu. Tako obogatena zemlja bo močno okrepila rastline, ki bodo zaradi tega odpornejše proti škodljivcem in boleznim.

Pri pripravi komposta se je treba posvetiti izbiri idealnega položaja, tipu kompostnika in vrsti odpadkov, ki jih odlagamo na kompostni kup. Ker večina organskega materiala za kompost prihaja z vrta in se pripravljen kompost ponovno vrača na vrt, je najbolje izbrati mesto na vrtu ali blizu njega. Glede na letni čas in klimatske razmere pa moramo upoštevati tudi vlago, zračenje in temperaturo komposta.

Najprimernejše mesto za nastanek kakovostnega komposta je v senčni ali polsenčni legi, saj ga v tem primeru sonce ne izsušuje ali pregreva. Zavarovan mora biti tudi pred močnim vetrom in lahko dostopen.

Kompostnik je najpogosteje lesen, plastičen ali betonski. Njegove stranice morajo biti narejene tako, da onemogočajo živalim in insektom dostop do notranjosti. Stranice kompostnika morajo biti razporejene tako, da so med njimi odprtine, skozi katere kroži zrak.

Tla na katera postavimo kompost morajo biti rahla in brez plevela. Poleg tega naj bodo tudi ravna, da bo kompost stabilen. Tako pripravljen kompostnik je pripravljen za začetek kompostiranja. Organske odpadke

začnemo nalagati na vrtna tla in ne na betonsko podlago. Na dno položimo bolj grob material (npr. veje in debelejša kosa lesa). Nadaljujemo z vedno drobnejšim materialom. Ta sloj bo omogočil boljše kroženje zraka in boljši pretok vode. Na to naložimo različne organske odpadke iz kuhinje in vrta, kot so listje, pokošena trava, slama, veje po obrezovanju žive meje, grmičevja in dreves, pa tudi odpadni papir in karton. Med odpadke je priporočljivo

nasuti tanko plast zemlje ali starejšega komposta in malo gnojila. Najbolj priporočljiva višina kompostnega kupa je približno 1,5 metra. Z razgradnjo se kup posede in zniža do četrte svoje prvotne višine. Priporočljivo je, da je spodnja plast v stiku z zemljo zaradi mikroorganizmov in črvov, ki imajo tako prost prehod, hkrati pa je pomembna tudi zaradi pronicanja odvečne vode v tla.

Kompostnik mora omogočati dostop zraka do vsebine v njem, saj v nasprotnem primeru odloženi material ne trohni ampak gnije. Vлага komposta je zelo pomembna pri procesu nastajanja komposta, zato veskozi spremljamo njegovo vlažnost. Količina vlage bo odvisna od vrste odpadkov in vremenskih pogojev – kompost bo včasih potreboval zalivanje, drugič zaščito pred padavinami. Primerna količina vode v kompostu je takrat, ko ob stisku komposta ne priteče voda, ampak ostane kot stisnjena zemlja. Kompostni kup je potrebno enkrat do dvakrat na mesec tudi obrniti, saj ga na ta način dodatno prezračimo.

Temperatura v kompostnem kupu lahko doseže tudi 70 stopinj. Temperaturo proizvajajo mikroorganizmi, ki predelujejo »hrano« - ogljik in dušik iz razgrajenih bioloških odpadkov. Razmerje med ogljikom in dušikom mora biti približno 3 : 1 v korist ogljika. Če takšnega razmerja ne moremo doseči, se moramo prepričati, da je ogljik vsaj nekoliko prisotnejši od vsebnosti dušika. Zeleni odpadki vsebujejo več dušika (ostanki trave, sadja in zelenjave, ostanki čaja in kave, gnoj), medtem ko vsebujejo rjavi odpadki več ogljika (listje, veje, slama, papir).

Materiali, ki spadajo na kompost so:

- Trava, plevel brez semen, neuporabni deli rastlin
- Ostanki sadja in zelenjave
- Suho listje in veje, lubje
- Odcvetele rože
- Slama, seno
- Čaj in kava
- Lupine jajc
- Papir, karton, embalaža za jajca, časopisi
- Volna, bombaž
- Perje, živalska dlaka, lasje
- Pepel
- Gnoj/gnojilo

Na kompost ne sodijo:

- Trajni pleveli, plevel s semeni
- Rastline, obdelane s pesticidi
- Materiali, ki vsebujejo barve in druge kemikalije
- Nafta in izpusti bencina
- Anorganski materiali (guma, plastika, kamen, steklo, stiropor, sintetika, itd.)
- Masti in olja

Postopek kompostiranja lahko traja od šest do dvanajst mesecev – odvisno od vrste in količine odpadkov ter vremenskih razmer. Zrel kompost ima naslednje značilnosti: rahla in enakomerna tekstura, temno rjava do črna barva in prijeten vonj po gozdu. Masa, ki še ni dozorela, ima navadno neprijeten vonj, je svetlejša barve in vsebuje nepredelane materiale. Zanesljivo znamenje, da je proces razgradnje organskih odpadkov končan, pa je tudi, ko se vsi deževniki umaknejo.

Pred uporabo je treba kompost presejati, s čimer odstranimo vse nestrukturirane ostanke, ki jih vrnemo na kompostni kup. Presejan kompost uporabimo tako, da ga potresemo po površini zemlje. Nikoli ga ne vkopavamo globoko v zemljo.

Vida Zupin, štipendistka UPPG

Vir:

https://homeogarden.com/portfolio-posts/kompost-vse-majhne-skrivnosti/?fbclid=IwAR1iAF_8aSvYE5tuGhtrh24_9Vahd3xz_DB9-LDjo-dlbIFZUEXkuJ2wy1g
(29. 02. 2019)

https://www.prodnik.si/sites/www.prodnik.si/files/upload/files/kompostiranje.pdf?fbclid=IwAR20Kr3M9n3NIYASkc0yza9kA-XVKuIZ_V3hP0hqD0cqMmoQ4BkuuG34T5E (29. 02. 2019)

<https://permakultura.si/article/osnove-kompostiranja-1?fbclid=IwAR0grIF1CZTT62wPSJrI9Sus05Zf2cVSvINTEeJt7KIsNSaUgVucACqXmpA> (29. 02. 2019)

<https://www.skaza.si/uporabni-nasveti/kako-do-odlicnega-komposta> (29. 02. 2019)

Slike: splet